ES. RAMASETTER ROBERT
urnak
BUDAPEST
isztór 2 I.em.

ORSZ. SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
965.918

Archív 1, 19.148 utolso

Taxa postală plătită în num No. 3052371934

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Str. Baron I. Pop

ÚJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő. Redactor responsabil-Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc. Administrator delegat si girant responsabil-felelős igazgató: Schwartz Endre. Proprietar-tulajdonos: Fraternitas S. A. R. de Editură. Registrul publicațiunilor periodice No. 43. Dos. 889. 1938. Tribunalul Cluj, Secția III.

Ara 5 lej

Vasárnap, szeptember 1.
1940—5700. Av 28.
XXIII. évfolyam, 199. szám.

A tengelyhatalmak garantálják Románia és Magyarország uj határait

A koronatanács elfogadta a bécsi döntést

Kolozsvár, Nagyvárad, Szatmár, Sziget, Marosvásárhely és a Székelyföld visszakerülnek Magyarországhoz

Tizenöt napon belül megtörténik a visszacsatolt területek átadása

Az Erdély és népeinek életére oly mélyreható fontosságu és történelmi jelentőségü bécsi döntőbirósági határozat — amelynek meghozatalát előző számunkban már jelentettük — a bécsi és budapesti rádió ismételt közlései nyomán órákon belül a határozat kihirdetése nyomán ismertté vált. A bucuresti rádió szombaton reggel hét órakor kimeritő közlést adott a bécsi döntőbirósági határozatról. Hivatkozott a közlés arra, hogy a román és a magyar kormányok elfogadták a tengelyhatalmak döntőbiráskodását és Ribbentropp és Ciano külügyminiszterek ezen az alapon hozták meg határozatukat.

Mint az olasz forrásból származó jelentésekből megállapitható, Ribbentropp és Ciano salzburgi megbeszélésükön megvitatták a turnuseverini román-magyar tárgyalások megszakadása folytán előállott helyzetet és megegyeztek egymással a viszály kérdésében követendő eljárás irányelveiben. Csütörtökön délelőtt a magyar, délután pedig a román küldöttséggel tárgyalt a két külügyminiszter és miután megállapitották, hogy a közvetlen megegyezés lehetősége nem forog fenn, mert román részről a lakosságcsere, magyar részről pedig a területi revizió elvéhez ragaszkodnak — felhivták ugy a román, mint a magyar kormányt, hogy vessék alá magukat a tengelyhatalmak döntőbiráskodásának.

Ettől a pillanattól kezdve az események lázas ültemben követték egymást. A magyar kormány még csütörtökön este közölte Ribbentropp és Ciano külügyminiszterekkel, hogy kész alávetni magát a tengelyhatalmak döntőbirósági határozatának. A román delegáció vezetője telefonon jelentést tett kormányának és utasitásokat kért. Este nyolc órakor, a jelentés vétele után, a kormány tagjai Károly király elnöklete alatt miniszter-tanácsra ültek össze, amelyet két órával később koronatanács követett. Az éjjel két órakor végetérő tanácskozás eredményeképpen telefonon közölték Manoilescu külügyminiszterrel Románia azon határozatát, hogy ugyancsak aláveti magát a döntőbirósági határozatnak. Hajnali három, romániai időszámitás szerint négy órakor, Manoilescu a határozatot közölte a tengelyhatalmak képviselőivel.

Pénteken, a kora reggeli órákban, Ribbentrop és Ciano gróf tanácskozásra ültek össze és a kérdés különböző vonatkozásainak tanulmányozása, a földrajzi és közlekedésügyi valamint gazdasági szempontok mérlegelése és a két kormány által előterjesztett statisztikai kimutatások egybevetése után meghozták határozatukat, amelyet két óra után néhány perccel a két küldöttség előtt felolvastak.

A döntés elsősorban is kimondja, hogy egyetemes európai érdekből szükségessé vált a dunai élettérben még fennálló vitás kérdések megoldása, tekintettel arra, hogy Romániának a Szovjettel való vitás ügye elintézést nyert, mig a román-bolgár tárgyalások közvetlen megegyezés alapjában befejezés előtt állanak. A román-magyar kérdésben a turnuseverini közvetlen tárgyalások nem jártak megfelelő eredménnyel, mert a tárgyaló felek nem tudtak megfelelő tárgyalási alapot találni. A tengelyhatalmak bár álláspontjuk az volt, hogy ezt a kérdést elsősorban is a közvetlenül érdekelt államoknak kellene megoldani, az uj európai rend kialakitása és a békés együttműködés érdekében. Miután azonban ez a megoldás mindkét fél elvi szempontokhoz való ragaszkodása miatt nem vált lehetővé, felkérésére a tengelyhatalmak külügyminiszterei vállalták a döntőbiráskodást.

Maniu is résztvett az éjféli koronatanácson

A királyi marsalli hivatal az alábbiakat közli:

1940. augusztus 30-án éjszaka 12 órakor őfelsége magas elnöklete alatt a bucuresti királyi palotában koronatanácsot tartottak.

1. A berlini román követ ismertette a bécsi tárgyalások lefolyását és a döntőbirói itéletet.

2. A miniszterelnök bejelentette Románia területi sérthetetlenségének biztositását.

Résztvettek a Koronatanács ülésén: Ion Gigurtu miniszterelnök.

Őszentsége Nicodem Munteanu pátriárka, királyi tanácsos.

Artur Vaitoianu tábornok, királyi tanácsos.
Dr Al. Vaida Voevod királyi tanácsos.
Gh. Mironescu királyi tanácsos.
Dr C. Anghelescu királyi tanácsos.
Gh. Tătărescu királyi tanácsos.
Constantin Argetioanu királyi tanácsos.
Ernest Balif tábornok, királyi tanácsos.
A. C. Cuza professzor, királyi tanácsos.
Victor Iamandi királyi tanácsos.
Victor Antonescu királyi tanácsos.
Nicolae Balan metropolita, királyi tanácsos.
Stan Ghitescu munkaügyi miniszter.
Ioan Macovei közlekedésügyi miniszter.
David Popescu tábornok, belügyminiszter.
Nicolae Pais ellentengernagy, légi és tengerészetügyi miniszter.
Dr V. Gomoiu egészségügyi miniszter.
Nichifor Crainic propagandaügyi miniszter.
Dimitrie Caracostea nemzetnevelésügyi miniszter.
I. V. Gruia igazságügyminiszter.
Dr V. Noveanu nemzeti vagyonleltározási miniszter.
Mih. Priboianu hadfelszerelésügyi miinszter.
Radu Budisteanu kultusz és müvészetügyi miniszter.
Gh. Mihail tábornok, vezérkari főnök.
Andrei Radulescu, a legfelsőbb semmitőszék főelnöke.
Iuliu Maniu volt miniszterelnök.
Constantin I. C. Bratianu.
Teofil Sidorovici országőrparancsnok.
Ion Mihalache.
Mihail Popovici.
Silviu Dragomir.
Ion Mota lelkész.
Horia Zelea Codreanu.

Bucuresti, 1940 augusztus hó 30. napján.

Román kommentár a bécsi döntésről

A Rador távirati iroda, amint a bucuresti rádió jelenti, a következő közleményt adta ki a koronatanáccsal kapcsolatban. A koronatanácsnak augusztus 29-ikéről 30-ikára virradó éjjel hozott határozata, amellyel a tengelyhatalmak döntőbirósági itéletét elfogadta sulyos körülmények között hozatott meg. A bécsi értekezlet a délkeleteurópai béke fentartására irányuló olasz-német kezdeményezés volt és körülményei nagyfontosságuak voltak az érdekelt államok léte szempontjából. Románia a fennálló körülmények között a legrövidebb hasznos időn belül határozott. Annak ellenértékeképpen, hogy Románia a kérdés megoldását a tengelyhatalmak döntőbiráskodásának engedte át, a tengelyhatalmak szavatolták Románia határainak biztonságát bármely szomszédjával szemben. A koronatanács megvizsgálta az összes lehetőségeket és arra az egyetlen lehetséges elhatározásra jutott, hogy a döntőbiráskodást elfogadja, mivel el van szigetelve ellenfelei között. A demokráciák politikai rendszere teljesen összeomlott. Ilyen körülmények között az egyetlen bölcs magatartás az volt, hogy Románia csatlakozott a tengelypolitikához, elfogadta azt összes következményeivel együtt és az adott körülmények között ennél kedvezőbbet nem tehetett. Nagyon fájdalmas a Romániát ért veszteség, de a tengelyhatalmak szavatolása élet-jelentőségü az állam léte szempontjából. Az olyan időkben, amikor más államok léte eltünt, ez a politika a helyes. Ennek a szavatosságnak birtokában Románia nyugodtan folytatja belső életét és leszerelheti hadseregét. Bármilyen fájdalmas is a döntőbirósági határozat, figyelembe kell venni annak megitélésénél a történelmi pillanatot és az egész ország lakosságának csoportosulnia kell a trón körül, amely a jelen pillanatban még fokozottabb jelentőségü és ami nélkül a holnap reménységei nem válhatnak valóra.

A döntés hét pontja

BÉCS, augusztus 31. (Rador). A magyar és román királyi kormányok arra kérvén a tengelyhatalmak kormányait, hogy döntőbiráskodás utján oldják meg a két ország között Erdélyre vonatkozólag függőben levő kérdést, beleegyezik abba, hogy az alábbi döntőbiráskodási itéletet elfogadják. E kérés folytán a tengelyhatalmak kormányai a román és magyar kormány kiküldötteivel egyetértőleg a következő lényeges pontokat magában foglaló döntést hozták:

1. A két nemzet között a végleges határt a döntőbirósági itélethez mellékelt térkép értelmében vonják meg. Román-magyar vegyesbizottság a helyszinen fogja részletesebben megvonni ezt a határvonalat.

2. Az átengedett területet 15 nap alatt kiüritik és jókarban átadják. A kiürités mellékkörülményeit a fentebbi pontban emlitett bizottság fogja részletesen meghatározni.

3. Az átengedett területen lakó román alattvalók megkapják a magyar állampolgárságot. Akik erről az állampolgárságról le akarnak mondani, azt hat hónap leforgása alatt kérhetik, ami után egy éven belül kötelesek elhagyni az átengedett területet.

Az ingó vagyonukat azonnal elszállithatják hasonlóképpen likvidálhatják ingatlanvagyonukat is. Azokért az ingatlanjavakért, melyeket a fenti határidőn belül nem lehet likvidálni, Magyarország kártéritésre kötelezi magát.

4. Az 1919-ben Romániának átengedett területeken belül maradt magyar népieredetü román alattvalók, akik továbbra is ez állam kebelében maradnak, a fentebbi pontban emlitett feltételek mellett és határidőn belül kérhetik a magyar állampolgárságot.

(Folytatása az utolsó oldalon)

VILÁG TÜKRE

Francia hadifoglyok

Egyik bukaresti lapban látott napvilágot az alábbi cikk:

Junius első napjaiban Belgium és Észak Franciaország utai tele voltak foglyokkal. A flandriai csata a jelenlegi háboru és talán a világtörténelem egyik legnagyobb csatája, a dunkerqui meneküléssel ért véget. Belgium letette a fegyvert, a francia hadsereg pedig az uj ellenállási vonalon — a Weigand vonalon — gyülkezett. Junius 5-én már megindult a Weygand vonal elleni offenziva is és a német csapatok át is törték a vonalat néhány helyen. Az elit csapatok találkoztak és a nagy ütközet során, minden vonalon, rendkivül bátorsággal küzdöttek. Bizonyos okokból — amelyeket ezután fognak bevizsgálni és melyek ezután válnak csak ismeretessé — a német előnyomulást, minden bátorság és elszántság ellenére sem sikerült visszatartani. Azt mondják, hogy ezeknek a harcoknak, minden elkeseredettségük ellenére sem volt sok halottjuk. Annál több a fogoly, akiknek száma — a belgákon kivül, akik letették a fegyvert — több százezerre emelkedett.

Eddig még nem találkoztunk foglyokkal. A mult háboruból mint gyermekkorunk tünő emlékei maradtak vissza az orosz foglyok, akik elhagyatottan ődöngtek és kis játékokat készitettek a vidéki városok gyermekeinek. Aztán a mozi és a regények romantikus képet festettek a foglyokról, akik uj életet épitettek a régi helyén. A mostani filmek a „tradiciók" nyomdokában, szintén igen „népszerüek", amikor mosolygó foglyokat mutatnak be, akik örülnek, hogy számukra már véget ért a háboru és most várják a békét, hogy ujrakezdjék hajdani, érthetetlenül megzavart életüket.

Azok a foglyok, akiket most láttunk, nem folytatták gyermekkorunk orosz foglyainak bolyongó életét, nem vigasztalták magukat a szétrombolt hit felett felépitett uj élet reményével és nem várták mosolyogva a hajdani nyugalmat visszahozó békét. Ezek az emberek, akik napokon keresztül a legelkeseredettebben harcoltak Flandria mezején, hogy fedezzék társaik visszavonulását a tenger felé, ezek a katonák, akik nyolc napon keresztül ellenálltak Dunkerque pokoli bombázásánál, valamint azok a csapatok, akik másodszor is megkisérelték a lehetetlent a Weigand-vonalnál, jól tudják, hogy a fogoly sorsa szomoru, mint hazájuké, amelyet védelmeztek.

A foglyok menete, amely — hogy ne akadályozza a gépesitett élelmezési osztagok szakadatlan felvonulását — az ut szélén haladt, már messziről óriás csigának tünt, amely lassan, fáradtan halad előre. Már messziről látszott, hogy a menet nem halad, hanem vánszorog. Szomoru, elkeseredett tömegek menete ez. Egyetlen arckifejezés sem mutatott örömet, hogy most már megszabadultak a fegyverektől és nem hallják többé az ágyudörgést. Inkább az látszott, hogy tudják: miért harcoltak, miért viselték el a szenvedéseket és amit tettek, teljes meggyőződésből tették.

Ezt a véleményt alátámasztják a következő fogoly csoportok is. Pihennek, fáradtan dültek le. De, minden fáradtság, szomoruság ellenére is, minden mozdulatukon minden szemvillanásukon kitünik ezeknek a katonáknak a törhetetlen fiatalsága. Ezek, nem rabságra születtek és nem akarták soha ezt a sorsot. Mikor ők tudják, hogy becsületesen harcolnak, teljesitették

a parancsot, nem féltek szembeszállni a veszéllyel, nem érezték a félelem érzését. Mikor a filmesek fényképező gépeikkel feltüntek, az arcokon szemrehányás, harag, megsértett önérzet látszik. Egy közülök — egy a névtelen hősök tömegéből — csendesen, de minden szót megnyomva szólalt meg: „Laissez ca Monsieur. Nons sommes sans beaute". Hagyják urak, nem vagyunk mi szépségek.

Mint a harang zugása, ugy hangzottak ezek a szavak. Mintha fejszével ütöttek volna sziven mindenkit. Egy félóráig se szólalt meg senki. Mindenki érezte, hogy a névtelen katona szavai felelet volt az el nem hangzott kétségekre. Aki ezt mondta, azelőtt nem volt más cél, mint a parancs feltétlen végrehajtása, a kötelesség teljesitése — minden áron. Ezek a katonák mindent elkövettek volna, hogy hazájukat megvédjék. Tudták, hogy ezt csak áldozatok árán érhetik el és mindnyájan meghoztak volna minden áldozatot.

Este ujabb fogoly csoportokkal találkoztunk. Egyesek a Somme menti csatákban estek foglyul, mások Dunkerque felől jönnek. Kérdéseket akartunk feltenni, azonban a mi kiváncsiságunknál nagyobb az ő kiváncsiságuk: Megelőznek bennünket kérdéseikkel: „meddig jutottak a német csapatok". Sovány, száraz, élénk tekintetü, 30 év körüli katona szegezte mellünknek a kérdést. Egy katona a sok közül. Akiket csak az érdekel, meddig jutottak a németek?

Nincs bátorságunk felelni. Ekkoriban már gyors előrehaladásról érkezett hir. A németek Párizs felé tartottak. Az első Compiegne körüli harcokról hallottunk. — De senki sem akart válaszolni. A fogoly azonban már hallott valamit. Utközben egy katona, egy menekült, vagy talán csak a sejtés tudatta vele, hogy az ellenség előretörését nem lehet feltartóztatni és amikor senki sem válaszolt, ő maga szólalt meg. Reménykedve, hogy talán nem hagyjuk helyben: Párizsig... Nincs válasz. És a francia katona kezei leesnek, mint a madár, amelynek ellőtték a szárnyát.

Bonyodalmak egy bucuresti éjszakai mulatóhelyen ellopott huszonnégy lengyel aranypenz körül

Bucuresti, augusztus 31. Leopold Luftig lengyel állampolgár az elmult télen felkereste Bucurestiben a Cantemir ucca 66. szám alatt levő éjszakai mulatót. Az éjszakát ott töltötte és másnap felfedeze, hogy zsebéből eltünt 24 darab jubiláris aranypénz. A pénzdarabok egyenként 20—20.000 lej értéket képviseltek. A károsult feljelentésére lopás miatt eljárást inditottak Gheorghiu Maria Mita, az éjszakai mulatóhely vezetője ellen és a vele közös háztartásban élő Schwarz Josif ellen. Később a vádlottak felajánlták a károsultak, hogy 320 ezer lejt fizetnek ki neki az eltünt aranyérmékért. Hatvanezer lejt ki is fizettek neki, a fennmaradt összegről pedig nyugtát állitottak ki.

Az ügy ezzel látszólag be is befejződött volna, ha nem érkezett volna be feljelentés, amely szerint a lopott pénzek eltulajdonitása révén kihágást követtek el a nemesfémek forgalombahozását szabályozó törvény ellen. A vizsgálatot lefolytató rendőrtiszt ezt a körülményt annak idején figyelmen kivül hagyta. Az ujabb nyomozások során az ügyészség letartóztatási parancsot adott ki Gheorghiu Mita és Schwarz Iosif ellen, valamint Eisner Efraim, Leon Solomon, Kohn Manase, ugylátszik Marcu Jean, az ismert bucuresti zenész és Giurgescu, a vizsgálatot lefolytató rendőrtiszt ellen. Az aranypénzeket ugyanis a tolvajok adták el Marcu Jean és Eisner Efraim közvetitésével adták el Leon Solomonnak, aki viszont Kohn Manasenak adta el az aranypénzeket s mindnyájan kihágást követtek el a fentebb emlitett törvény ellen. A rendőrtiszt ellen az a vád, hogy kedvezett a tetteseknek.

A hadihajó tüzelni kezd

Az ágyu, a nagy atléta, ma délelőtt a kék Földközi tenger nagy Stadionjában, szemeim előtt müködött. „Nagy ünnepi játékok", mondanák a sporttudósitók; a sportnaptár ezkere a napokra jelölte volna ki a 11-ik, vagy a 12. olimpiász versenyeit. Az 1940-es olimpiász! Képzeljük csak el, mi történt volna ma reggel, ha a tribünön ülve, a sulydobó versenyek finaléját néztük volna végig. Lesz-e világrekord, vagy sem? Siettünk volna a telefonhoz, hogy jelentsük a világnak a legutóbbi szenzációt: a hét kilogramos sulyzót három centiméterrel nagyobb távolságra sikerült eldobni, mint az 1936-os olimpiász alkalmával!

Az 1940-es olimpiász folyik most. Az ágyu, a legkiválóbb atlélta, megjelenik a stadionban. Az emberek ezrei kisérik; néhány ezer ember dolgozik mellette. És hány ezer más ember müködött közre a bányákban, az irodákban, a laboratóriumokban, a magas olvasztó kémények, vagy a rajztáblák mellett, a vegyészeti laboratóriumokban, vagy az arzenálokban robotolva, hogy az ágyut világra hozzák. Menynyi emberi energiát, mennyi izmot és ideget használtak fel arra, hogy életet és erőt adjanak neki. A munka hány évszázadának kellett eltelnie, mig az első tüztorektól, amelyen alegorikus rajzok diszelegtek, amely a nagydobot verte a támadó hajók zenekarában, eljutottunk ehhez a meztelen csőhöz, amely láthatatlan célpontokat sem misit meg és amely másodpercenként, több mint ezer méteres kezdőlendülettel 30, vagy 40 kilométerrel dobja lövegeit?

A hajó, az előrésztől egészen a hajófaráig ugy lett elkészitve, hogy minél gyorsabban vihesse az ágyut, a csaták óriását, ahhoz a szószékhez, amelyen csak őt illeti meg a szó. 100—150 ezer lóerő gyült össze a turbinákban, ezer és ezer emberi szem jelöli ki a zsákmányt, néhány száz gyors önmüködő számoló gép mondja meg néhány másodperc alatt, hogy milyen hosszura kell méretezni a célzást, néhány száz telefon juttatja el hozzá a jelzéseket, a számitásokat és a parancsokat. Az emberi életek ezrei függnek életétől és féktelen erejétől. Ha a hajó, amely az ágyut hordja, kétszázmillióba, ötmillióba, egymilliárdba kerül, akkor ezeket az összegeket kizárólag érette költötték el, és csupán az ő győzelme által fizethető vissza. A hajó uszását, mozdulatait, manőverezéseit mindenkor az ágyu célzásának hosszabb, vagy rövidebb, gyorsabb, vagy lassubb, de mindenkor láthatatlan célzási vonala szabályozza.

Végül a hajó fedélzetén állok. A fedélzeten tartózkodó emberek között sokezer olyan van, akik nem tudják, miről is van szó, akik nem ismerik a hajó ezernyi titkának egyikét sem. Vannak itt olyan szempárok, amelyek pillantása nem gazdagitja az értelem kincseit, ama értelmét, amely szükséges ahhoz, hogy óránkénti 20—25 csomó sebességgel ez az acélkolosszus elinduljon a tenger vizein.

Ezután a parancsnoki hid felé tartottam. Hátam mögött csendben forgatták a lőtorony távolságmérőjét. Körülbelül öt emelet magasságban voltunk. A tenger husz méter mélységben volt alattunk. Ugy tünt, hogy a parancsnoki hidon lévő kabinban a telefonok állandóan egyedül beszélnek. Ismeretlen müszerek, nyilak müködtek szüntelenül.

A páncélos torony tele van láthatatlan számolókkal, akik külön cellákban dolgoznak, mint valami remeték egy acélkolostorban, amelynek főnökét a végtelenségi számolás iránti szerelem hatja át. Ebben a toronyban annyi számitást végeznek, amennyi a szárazföldön elegendő volna egy hatalmas pénzintézet mérlegének összeállitásához. Miért ne vallanám be, hogy mind ebből semmit sem értek? Talán az egyedüli vagyok a fedélzeten, akinek nincsen végzetszerüen pontos időben teljesitendő, határozott dolgom. Másfelől minden irányból az algebra és a logaritmus illatát érzem. Miért is zavarnék meg valakit kérdéseimmel, amelyekre legalább ötszáz oldalas tankönyvvel kellene válaszolni? Elég, ha annyit tudok, hogy néhány perc mulva a hajó elindul. Mindenki az őrhelyén áll. Az előrész és a hajófar nagy ágyui készen állanak arra, hogy megnyissák a tüzet. A hajó most egy nagy munkában lévő vállalat, amelynek tisztjei és katonái előkészitik a nagykaliberü ágyuk szónoklatát.

A hajó bensején keresztül a lövegek eljutnak a lőkamrába. A valódi vonatok pontosságával érkeznek. Utjukat körmozdulatok, vagy mély oldalralendülések zavarják. A löveg, amely megteszi utját az ágyucső sikos bensejében, jelentékeny mennyiségü halált és rombolást visz magával. Ezek a lövegek „a történelem legfőbb végrehajtó szervei". A töltés müvelete a kronométer mozdulatainak pontosságával történik. Az egész müvelet a barlangban, egy olyan barlangban történik, amely egy hőközponthoz hasonlit, vagy egy kincs tárhoz, ahová elrejtik a nemzetek aranytartalékait. Egyetlen fösvény sem gondolt ilyen rejtekhelyekre, hogy megvédje kincseit.

A sok távcső között, amely a tengert és a láthatárt kémleli, igen kicsinek érzem magam. Vajjon mit keresnek ezek a csövek? Fogalmam sincs. Csupán annyit tudok, hogy készen állunk a nagy kalandra. Alattam egy ágyu csövének jobbról-balra és lentről felfelé való mozgását figyelem. Mindez a hajó mozgásával ellentétes ütemben történik és valami kolosszus fantasztikus táncának tünik. Hüvös van. A tenger olyan, mint egy kék parkett, amelyen rejtélyes táncot lejtenek a hadihajók. Az ágyuk mozgása a magasból lassunak, sőt lustának látszik, mint az elefántoké. amelyek az állatkert vasrácsai mögött kockacukor jutalmukat várják.

Valaki a vállamra üt és mond valamit nekem. Sajnos nem hallom, mert mindenkihez hasonlóan, füleimet vattával tömtem be. Az embernek ujból el kell ismételnie mondanivalóját: „ne hajolj le és ne közeledj tulságosan a korláthoz".

Megköszönöm. Azonban nem hallja. Orditanom kell: „köszönöm". Aztán egy lépést teszek hátra felé. Látom a lőtornyot, amint lassanként megfordul, hogy ágyuinak célzását oldalra állitsa be, pontosan ellentétes irányban azzal, mely felé hajónk veszett gyorsasággal igyekszik. Hirtelen az az érzésem, hogy az acéltorkok arra készülnek, hogy megszagoljanak, hogy megszagolják a fedélzeten tartozkodó tudatlan és kiváncsi idegent. Még egy lépést tettem hátrafelé és kicsit buta képpel vártam, mint az az ember, aki olyasvalakivel kerül szembe, akitől semmi jót nem várhat. Természetesen senkinek nem volt sem ideje, sem türelme, sem kedve, hogy engem figyeljen. Mégis zavart mosoly ült ki arcomra, mint valakinek, aki eltévesztette az emeletet s ahelyett, hogy megszokott barátjainak lakásába lépett volna be, egy ünnepélyes lakájjal találta szemben magát, aki fényes szalonba vezette.

Ez minden. Igen. Ez minden. Egy lövés. Az ágyu csöve hat-hét méterre lendült ki jobbra, kis vaserkélyünk alatt. Egy lövés. Egyetlen dörgés, a négy ágyu egymásután következő, de különálló lövései számára.

Azután mély csend állott be. A löveg elindult. A légi futópályán egy ló galoppirozását halluttuk: a start másodpercenkénti ezer méteres sebességgel történt. Alig telt el néhány töredékmásodperc és a lövést követő csendet ujabb robbanás követte, amely erősebb, megszokottabb volt és amit valaminek az eltörése okozott. Ez a zaj megrémitette volna egy gazdasszonyt. Az összetört poharak zaja volt ez.

Ajtók csapódnak, a célzó torony ajtója. Mi történt? Mindössze annyi, hogy közvetlen közelségünkben süvitett el a rombolás és a halál. A tüz nagy torkai megnyiltak. Megiródott az apokalipszis első versszakasza. Az ágyu, mint valaha mondották, beszélt.

Gyomorbajok

A természet figyelmeztetése

A fájdalom a természet egyetlen eszköze arra, hogy Önt gyomrának gyenge vagy rendetlen müködésére figyelmeztesse. Az evés utáni gyomornyomás vagy bágyadtság érzése, a gyomorégések és böfögések, amelyek a gyomorbántalmak kezdő állapotában jelentkeznek, olyan jelenségek, amelyeket nem szabad elhanyagolnunk, mert azok idővel sulyosbodhatnak, krónikus és sulyos gyomorbajokká fajulhatnak.

Ezen bajok javarészét a gyomorsav fölös képződése idézi elő, amely égeti a gyomor kényes hártyáit és a sulyos bántalmakat állandósitja. De elég, ha ezeket a fölösleges savmennyiségeket eltüntetjük azáltal, hogy minden étkezés után egy kicsiny adag Magnesia Bisurata-t veszünk be és igy visszanyerjük jó emésztésünket.

A Magnesia Bisurata, mely teljesen ártalmatlan és könnyen használható, azonnal megszünteti a legmakacsabb gyomorfájdalmakat is. Ne zárkózzék hát el a természet figyelmeztetése elől, hanem használjon a gyomorzavarok kezdetén mindjárt Magnesia Bisura-tat. Kapható gyógyszertárakban és drogériákban, tabletta kis üveg 100 lej, nagy üveg 150 lej. Poralakban kis üveg 75 lej, nagy üveg 110 lej. A nagy üveg gazdaságosabb.

Mivel vádolják Henry de Kerillist

Genf, agusztus 31. A DNB. jelenti: A francia rádió tegnap Kerillis, az ismertnevü francia köziró szerepével foglalkozott. A francia rádió szerint Kerillis még junius 17-én Londonba menekült és ott egy ideig hirszolgálattal foglalkozott, majd megkisérelte, hogy a francia követséget is Pétain marsall és kormánya ellen lázitsa. Kerillis ezekben az időkben hivatali helyiséget is kapott a londoni francia követség épületében.

Kerillisnek ez a londoni tevékenysége azonban mindössze nehány napon át tartott, mert a hires francia ujságiró junius 2-én már ugy határozott, hogy Londonból tovább utazik. Ekkor az angol Nemzeti Banktól engedelmet kért arra, hogy 40 ezer angol fontot az országból kivihessen. Az angol kormány ezt a kiviteli engedélyt meg is adta. A 40 ezer font, amelyre Kerillis kiviteli engedélyt kért, már 1936 junius óta az egyik angol bankban feküdt Kerillis rendeletére. Ezt a körülményt a francia rádió különösképpen kihangsulyozza és hozzáteszi, hogy ez az összeg mintegy 7 millió francia franknak felel meg. További kommentár itt felesleges — fejezte be adását a francia rádió — ebből is kitünik már, hogy Kerillis 1936 óta az angolok szolgálatában állott.

A tehervagonok ujrafeladása. A CFR vezérigazgatósága a CFR tulajdonát képező, vagy a CFR kocsiparjába beirt — teljesen megtelt áruvagonok szállitásával kapcsolatban ujabban azt a rendelkezést adta ki, hogy amennyiben ilyen vagonokat a rendeltetési állomáson a cimzett nem rakja ki, nanem a fuvarlevél átvétele után a vagont más rendeltetési állomásra ujrafeladja, ennek az ujrafeladásnak formalitásait a szállitási tarifában előirt szabad állás ideje alatt kell végrehajtani. Ha a cimzett ezidő alatt nem jelentkezik az ujrafeladáshoz szükséges összes iratokkal, a szállitmányt a tarifában előirt álláspénzzel kell megróni és pedig naponként 100 lejjel, akkor, ha a vagon a CFR kocsiparkjába beirt magántulajdont képez.

Szilágyi zsidó fiu — internátus

ORADEA, Str. Delavrancea 17. Telefon: 26 80.

Felvesz teljes ellátásra mindenfajta középiskolába iratkozó tanulókat az 1940—41. tanévre.

Ortodox kóser konyha, higiénikus háló- és tanulótermek. Vallásos és pedagógiai nevelés és felügyelet, bentlakó és bejáró tanároktól vezetett rendszeres előkészités az iskolai tananyagra.

Igazgató **RADÓ PAL** középiskolai tanár.

Az érdekelt szülők forduljanak fenti cimhez prospektusért.

KÖZGAZDASÁG

A bucurestii tőzsdén az elmult héten kis forgalom bonyolódott le

A bucuresti tőzsdén a hét elején vontatottan indult az üzlet és egész héten át kis forgalom bonyolódott le, alig tartott árfolyamokkal. A fixkamatozásu papirok piacán az árfolyamok alig változtak, a **Stabilizarea** záróárfolyama 55.25, a **Desvoltarea** 46.62-es, a **kisajátitási kötvény** 48.75-ös, az **Inzestrarea kötvény** nagy cimletei 65-ös, a kis cimletek 62-es, az 1933. évi renta 53-as, az adóson 35-ös, az **1935. évi 3 százalékos Consolidarea kötvény** 33.50-es árfolyamon zárt. A bankrészvények árfolyama keveset változott, a Banca Naţionala részvény 6020 lej, a Românească 550 lej, a Comro 265 lej, a Credit Român 310 lej, a Credit Industrial 635 lej. A biztositási részvények árfolyama nem változott, a Dacia-România 4120 lej, a Generala 1240 lej, az Agricola-Fonciera 385 lej, a Naţionala 340 lej. A petróleumrészvények árfolyama lényegesebben változott, az Astra Română 985 lej, a Steaua-Română 575 lej, a Concordia 545 lej, a Credit Minier 535 lej, a Redeventa 255 lej. Az ipari részvények árfolyama is lényegesebben változott. A Resiţa 980 lej, a Letea 1050 lej. a Resiţa 435 lej, a Titan-Nadrag-Calan 1620 lej, a Tramway-Bucuresti 1170 lej. A Telefonrészvény 960 lej.

Melyik amnesztiatörvény alkalmazandó a birságok kedvezményes kifizetésénél

Bucuresti, augusztus 31. Különösen a kereskedők és iparosok körében keltett nagy megelégedést a birságok kedvezményes kiegyenlitéséről szóló uj törvény, amely — amint azt legutóbb részletesen ismertettük, lehetővé teszi, hogy az adózók birságtartozásaikat igen kedvezményes módon fizethessék ki. A kedvezmény nemcsak a birságokra, hanem az esedékessé vált adó- és illetéktartozásokra is vonatkozik, amennyiben az 1940 augusztus 1-ig felvett kihágási okiratok alapján kivetett összegeket lehet az uj törvény szerint rendezni.

A birságok kedvezményes kifizetésére nézve most három törvény is intézkedik. És pedig az 1940 április 1-i állami tartozások rendezéséről szóló törvény (amely az adóbonokra is vonatkozik), — egy ugyanezen a napon életbelépett és speciálisan a birságok amnesztiájáról szóló törvény, amelynek ma már csak kevés jelentősége van, minthogy a kedvezmények igénybevétele céljából megállapitott határidő már lejárt és végül a mostani, 1940 augusztus 15. törvény, amelyet legutóbb részletesen ismertettünk.

Nem jöhet figyelembe és nem okozhat bonyodalmat az 1940 augusztus 1-én életbelépett és az általános és teljes pénzügyi amnesztiáról szóló törvény. Ez a törvény, habár amnemsztiában részesiti a már ismertetett feltételek mellett a kincstári kötelezettségek elmulasztásából származó tartozásokat, tehát e kihágások miatt kiszabható birságokat is, sőt speciális esetekben, az egyes pénzügyi törvények ellen elkövetett kihágásokat is, de ennek a törvénynek 31. artikulusa kifejezetten ugy intézkedik, hogy az amnesztia nem alkalmazható olyan esetekben, amikor a kivetési okiratokat (jegyzőkönyveket) már felvették és jóváhagyás céljából a megfelelő pénzügyi hatóságoknál beiktatták.

A különbség tehát nyilvánvaló: ha még nem állapitották meg a kihágásokat, nem vették fel a kihágási jegyzőkönyveket, nem szabták ki a birság összegét, — vagy pedig ha fel is vették a jegyzőkönyvet, de még nem iktatták be az illetékes hatóságoknál, ahová jóváhagyás céljából kell felterjeszteni, — akkor az általános pénzügyi amnesztiáról szóló törvényt kell alkalmazni, (természetesen, ha a törvény összes többi feltételei is fenforognak).

Ha pedig már kiszabták a birságokat, akkor a többi speciálisan a birságok kedvezményes kiegyenlitéséről szóló törvények valamelyikét érinti.

De melyiket a három törvény közül? Egy kétségtelen: az 1940. április 1. törvényt, amely lehetővé tette a birságok kedvezményes kiegyenlitését, ma már nem lehet alkalmazni, mert a feltételek teljesitésére kitűzött határidő lejárt. Ennek a törvénynek csak egyetlen kapcsolata van a legujabb, augusztus 15-én életbeléptetett törvénnyel. Az uj törvény 6. artikulusa szerint mindazok, akik az 1940. április 1. törvény alapján birságtartozásokat csak részben rendezték, tehát csak részben fizették be az ebben a törvényben előirt kvótákat, teljesen rendezhetik tartozásaikat, ha 1940. szeptember 30-ig befizetik a különbséget, vagyis azt az összeget, amely az uj törvény értelmében leszállitott tartozás és a régi törvény alapján befizetett összeg között mutatkozik. Miután az uj törvény kedvezményei nagyobbak, mint amennyit az április 1. törvény előirt, az esetek tulnyomó részében mindazok, akik a régi törvény kedvezményeit igénybe vették, már ezen az alapon végleg rendezték birságtartozásaikat és nincs is szükségük az uj törvény kedvezményeire. Óvatosságból irja elő az augusztus 15-i törvény 6. artikulusának bekezdése, hogy abban az esetben, ha valaki az április 1. törvény értelmében többet fizetett volna be, mint amennyit az augusztus 15-i törvény előirt, — ezt a különbözetet nem követelheti vissza és nem kérheti annak beszámitását sem más tartozásába.

Alapjában véve tehát csak két törvény konkurenciájáról lehet szó csupán, és pedig az állami tartozások rendezéséről (adóbonokról) szóló és a legujabb birságrendezési törvény szabályainak összefüggéséről.

A kérdés megoldása nem látszik egyszerűnek. Ezért is a pénzügyminisztérium szükségesnek látta az egyöntetü magyarázat céljából a minisztérium jogügyi osztályának véleményét kikérni.

Az augusztus 15-i törvény 4. artikulusa világosan intézkedik ugyan arról, hogy az 1934 április 1. előtt elkövetett kihágások miatt kiszabott birságokat nem az uj törvényhanem az adóbonokról szóló törvény alapján kell rendezni, — de vitás maradt, mi történik olyan esetekben, amikor az 1934 április 1. előtt elkövetett kihágásokról a jegyzőkönyvet e határidő után vették fel, vagyis csak ekkor szabták ki a birságot?

Erre a kérdésre adta meg a választ a minisztérium jogügyi osztálya, 4761—1940 számu szakvéleményében, amely szerint:

Az olyan pénzügyi kihágásokról szóló jegyzőkönyveket, amelyeket ugyan 1934 április 1. után vettek fel és hagytak jóvá, de amelyek e határidő előtt elkövetett kihágásokra vonatkoznak, az állami tartozások likvidálásáról szóló törvény alapján kell rendezni (az adóbonokról szóló törvény).

Ez a magyarázat megfelel mindkét törvény előirásainak. A szabály tehát az: mindig a kihágás elkövetésének időpontját és nem annak felfedezését, vagy a jegyzőkönyv felvételének idejét kell figyelembe venni. Ha valaki 1934 április 1. előtt követett el olyan cselekményt, vagy mulasztást, amely a törvény szerint kihágásnak minősül, például nem nyujtotta be valamilyen vallomást, nem fizetett be valamilyen visszatartott adót, stb., akkor az adóbonokról szóló törvény alapján rendezheti birságtartozását. Ha a kihágást e határidő után követte el, akkor az uj törvény kedvezményeit veheti igénybe.

A teljesség kedvéért közöljük, hogy az adóbonokról szóló törvény 12. artikulusa szerint, az 1934 április 1-ig elkövetett kihágások miatt kiszabott birságokat 1940 szeptember 1-ig ki lehet egyenliteni, 2 százalék készpénzzel vagy 5 százalék erejéig adóbonokat, vagy 3 százalékos konszolidációs kötvényekkel. Ha a fizetés 1941 március 31-ig történik, akkor 3 százalék készpénzzel, vagy 7 százalék erejéig adóbonokkal, vagy kötvényekkel lehet e tartozásokat rendezni.

Üzlettelenek a romániai gabonatőzsdék

Belföldi számlákra történtek jelentősebb kötések

A romániai gabonatőzsdéken az elmult héten továbbra is stagnáltak az exportvásárlások. Egyes cikkekben német számlákra történtek jelentősebb kötések, főleg készáruk. ban. Belföldi számlákra annál nagyobb kötések történtek a hadsereg és belföldi szükséglet kielégitésére. Az árakban számottevő változások alig mutatkoznak.

A hét végén a fontosabb romániai gabonatőszdéken a következő árakat jegyezték:

Bucuresti: 74 kg-os buza (5% idegen anyaggal) 74.000 lej, 55 kg-os árpa (2 plus 2%-kal) 36.500 lej, kukorica 49.000 lej.

Braila: 74 kg-os buza (3% idegen anyaggal) 75.000 lej, 60 kg-os árpa (2 plus 1%-kal) 42.000 lej, 68 kg-os rozs (3 plus 1%-kal) 52.000 lej, 40 kg-os zab (3 plus 3%-kal) 40.750 lej, ókukorica 52.000 lej, Viktória borsó 109.000 lej, zöldborsó 130.000 lej.

Galaţi: 74 kg-os buza (3% idegen anyaggal) 75.000 lej, 58 kg-os árpa (3 plus 3%-kal) 41.750 lej, 67 kg-os rozs (2 plus 1%-kal) 51.750 lej, 42 kg-os zab (2 plus 2%kal) 42.00 0lej, ókukorica 52.000 lej, Viktória borsó 110.000 lej, I-a bab 165.000 lej, napraforgómag 95.000 lej.

Constanţa: 76 kg-os buza (2% idegen anyaggal 80.000 lej, 59 kg-os árpa (3 plus 2%-kal) 52.000 lej, 41 kg-os zab (3 plus 2 százalékkal) 42.000 lej, ókukorica 52.500 lej, Viktória borsó 110.000 lej.

Timisoara: A bánsági gabonapiac csendes csak takarmányárpa iránt van érdeklődés. Ára: buza 75.000 lej, kukorica 62.500 lej, napraforgómag 87.500 lej, zab 50 000 lej, takarmányárpa 52.000 lej, tökmag 135.000 lej, vagononként, kamillatos 70 lej, fodormenta 76 lej kilogramonként.

Temestartományi uj cégbejegyzések. A temestartományi cégbejegyzési bizottság a következő kereskedőcégek működését engedélyezte: **Groszmann Margit** kávé-, tea- és gyarmatáru, Temesvár, **Weisz Károly** fakereskedő, Temesvár, **Rusz Béla** a kereskedelem kibővitése, Orsova, **Valea Simion** vegyeskereskedés, Pankota, **Iacob Petru,** a gyarmatárukeresekedelem kibővitése, Resica, **Bayer Károly** liszt- és terménykereskedő, Resica, **Kulhanek József** vegyeskereskedés, Steierlak-Anina, **Feldmann Ignác,** a kereskedői tevékenység kibővitése, Oravica, **Vajda András** textilmaradéküzlet, Temesvár, **Czimás Anna** zöldség és konzerváru, Lugos, **Falca Mária** liszt- és terménykereskedés, Oravica.

A CFR HIVATALOS VALUTAARFOLYAMAI SZEPTEMBER HÓNAPRA

Bucuresti, augusztus 31. A CFR vezérigazgatósága rendeletet adott ki, amelyben szeptember hónapra a következő hivatalos valutaárfolyamokat állapitotta meg:

Arany svájci frank	70.12
angol font (papir)	921.24
palesztinai font	922.32
egyiptomi font	944.72
dollár	228.87
svájci frank	52.04
török lira	133.31
márka	52.50
svédkorona	36.45
pezeta	20.29
pengő	28.35
francia frank	3.48
olasz lira	9.98
portugál escudo	5.65
cseh-morva és szlovákkorona	5.01
dinár	5.15
lewa	1.76
drahma	2.12

A fenti árfolyamok szeptember 1-től visszavonásig érvényesek.

A zsidó szakértő könyvelők helyzete. Az autorizált és szakértő könyvelők testülete tudomására hozta tagjainak, hogy legkésőbb szept 1-ig kötelesek voltak benyujtani azokat az okirataikat, amelyek alapján a zsidó törvény értelmében működésüket folytathatják. Ez a rendelkezés természetesen az ókirályságbeli zsidó könyvelőkre vonatkozik, akik a második kategóriába tartoznak. Érdekes azonban a felhivás azért, mert megjelöli, hogy mi a következménye annak, ha a könyvelő az iratokat nem tudja benyujtani. Ilyen esetben elveszti a szakértői könyvelői jellegét, törlik, szakértői könyvelői teendőket nem végezhet. Nem foszt ják meg azonban attól a jogtól, hogy mint magánalkalmazott könyvelői munkát végezzené s mindaddig, mig erre külön rendelkezés nem érkezik, állásukból a zsidó törvényre való hivatkozással nem bocsájthatók el.

Legujabb könyvek: Pini: Mussolini, kve, képes, 228 lei, Bozzay: Egy pár selyemharisnya, regény, kve 190 lei, Fehér Sz.: Sziklás hegyek varázslója (magyar ifjuból indiánfőnök), kve, képes, 152 lei, Balla: Autós ABC, uj, képes, 180 lei, stb. Lepagenál, Cluj. Postán utánvéttel. Kérjen jegyzéket.

ENESCU ÁLLAMTITKÁR AZ UGIR KÖZGYÜLÉSÉN AZ ADÓRENDSZER EGYSÉGESITÉSÉT JELENTETTE BE

Bucuresti, augusztus 31. A Gyáriparosok Szövetsége (Ugir) ezévi közgyülését augusztus 29-én tartotta meg a szokásos napirenddel. A közgyülésen a kormány képviseletében megjelent Enescu pénzügyi államtitkár, aki hosszabb beszédben vázolta a kormány ipari politikáját. Enescu államtitkár bejelentette, hogy a kormány az adórendszer egységesitésén, igazságosabb adóreformon dolgozik, amely a következő pénzügyi évben kerül megvalósitásra. Bejelentette azt is, hogy az ipari termelés jobb hitelellátása érdekében a kormány hitelrendszerünk reformját is programjába vette.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után letárgyalták a napirendet és megejtették a szokásos választásokat.

Miképpen számitják a vasutnál a vagonok vesztegelési idejét. A CFR vezérigazgatósága értesitette az érdekelteket, hogy az 1221. számu rendelet nem módositotta az áruszállitási tarifának azt a rendelkezését, amelynek értelmében a szabad vesztegelés és raktározás idejét meg kell hosszabbitani az éjszakai órákkal és a törvényes ünnepnapokkal. Kivételnek azok az esetek tekintendők, amikor a raktárak zárása és a szabad állás maximum két óra. Ebben az esetben a kirakodás és a berakodás kötelező, tekintet nélkül arra, hogy a pénztár kiadta-e már vagy sem a fuvarlevelet, vagy megkezdődött-e már a berakodás vagy a kirakodás. Precizirozza még a rendelet, hogy az állomásokon levő raktárak este 8 órakor kötelesek zárni. A helyi áruszállitási tarifának az a rendelkezése, amely szerint a szállitmányok avizóját törvényes ünnepnapokon is eszközölni kell, változatlan marad.

A ROMAN NEMZETI BANK HIVATALOS DEVIZAARFOLYAMAI:

107% felárral:

Dollár	211.65—217.97
font	851.80—877.3[illegible]
palesztinai font	852.84—878.4[illegible]
egyiptomi font	873.54—899.73
svájci frank	47.92—49.37

88% felárral:

font	567.87—584.91
svájci frank	31.94—32.59
francia frank	3.24—3.31
márka	49—50
olasz lira	7.17—8.25—9.6[illegible]
pengő	26.50—27
csehkorona	4.68—4.77
szlovákkorona	4.68—4.77
török lira	92.—
dinár	2.898—3.00

A SZABADFORGALMI DEVIZAHIVATAL ÁRFOLYAMAI:

(70%-os kvóták)

Angol font	973.50
palesztinai font	974.50
egyiptomi font	997.50
dollár	241.90
svájci frank	55.15
francia frank	5.50
svédkorona	57.71
török lira	192
angol font, 40%-os kvóta	1023
angol font, 20%-os kvóta	107[illegible]

A B) lista kompenzációs árfolyamai:

font, angliai árukra	1.00[illegible]
font, angol gyarmatok áruira	99[illegible]

RÁDIÓ MŰSOR

Vasárnap, szeptember 1.

Bucuresti. 6.45: Reggeli müsor. 9.30: Istentisztelet. 11.30: A hadsereg órája. 13: Kulturális hirek. 13.15: Motoi zenekara. 14: Hirek. 14.30: Motoi zenekara. 14.40: Erdélyi dalok. 15: Közlemények. 19.50: Magyarnyelvü hirszolgálat. 20: Előadás. 20.15: Énekkar. 20.40: Hirek. 21: Esti hangverseny. 22: Hirek, sporteredmények. 22.20: Idegennyelvü hirek. 22.40: A rádióhangverseny folytatása. 23: Könnyü zene (hanglemezek.)

Budapest I. 9: Ébresztő, hanglemezek. 9.45: Hirek. 13.30: Melles zenekara. 14: Rádiókrónika. 14.45: Hirek. 15: Hanglemezek. 16: Előadás. 16.45: Cigányzene. 17.30: Előadás. 18: Hirek. 18.15: Tangóharmónikakettős. 18.35: Amerikai magyarok között. 18.55: Tánclemezek. 19.50: Korzika királya. 19.30: Hangverseny. 20.15: Hirek magyar és román nyelven. 20.25: Sporteredmények. 20.35: Tiszamenti nóták. 21.35: Zongorahangverseny. 22: Szabó Lőrinc-versek. 22.15: Szalonötös. 22.40: Hirek. 23.10: Tánczene. 24: Hirek idegen nyelven. 24.20: Cigányzene. 1.05: Hirek.

VASÁRNAP, 1940. SZEPTEMBER 1.

UJ KELET Legujabb hirek

5. A magyar királyi kormány és a román királyi kormány kölcsönösen kötelezettséget vállal arra nézve, hogy ugyanazokat a jogokat biztositja, mint amelyeket a román, vagy magyar nemzetiségek élveznek.

6. A lakosság- és vagyoncseréből eredő kérdéseket közvetlen egyezmények utján fogja a két fél szabályozni.

7. A két fél között felmerülő nézeteltérés esetében ugy a román, mint a magyar kormány feltétel nélkül aláveti magát a tengelyhatalmak döntőbiráskodásának.

Hol huzódik az uj határvonal

BÉCS, augusztus 31. A román és magyar delegátusok által aláirt megegyezés tartalmáról röviddel az aláirás után értesitették a sajtót. A megegyezés a következő pontokat tartalmazza:

A két ország közötti uj határvonal Kötegyánnál kezdődik, Nagyszalonta alatt északkelet felé halad, Váradlestől keletre Hájó alatt, Telegd alatt, délkelet felé Remetelőrév alatt, Zentelke és Nagykalota között, Gyalu alatt, Kolozsvár alatt, Kolozs alatt, északkelet felé Szentgotthárd alatt, Kecsed alatt, Köbölkut alatt, délre Mezőbánd alatt, mely a magyar határon belül marad, megkerüli ismét délkelet felé Mezőbándot, majd Maroskeresztur alatt, Nyárádtó alatt, Balavásár és Egrestő között, Nagykend alatt vonul, innen északra Székelykeresztur alatt, Kányád alatt, Dája, Sombor, Felsőrákos, majd tovább az Olt mentén, Bölön alatt, Előpatak, Uzon, Nagypatak, Zágon, egyenesen keletre a régi történelmi határig. Innen északra folytatódik a jelenlegi orosz határig, a régi történelmi határsávon.

Románia elfogadta a tengely garanciáját

Bucuresti, augusztus 31. (Rador.) A tengelyhatalmaknak a román és a magyar nemzetek képviselőivel folytatott tárgyalásai, amelyeket a bécsi Belvedere palota aranytermében tartottak meg, péntek délután 15 órakor fejeződtek be, a tengelyhatalmak döntőbiráskodásában, amelyet a két vitában álló állam kormányainak kivánságára hoztak.

A döntőbirói itélet következtében Magyarország körülbelül 45 ezer négyzetkilométerrel gyarapitja nemztei területét, birtokába véve azt a földdarabot, amely Kolozsvártól délre Észak-Erdélyt foglalja magában, valamint a három székelyföldi megyét.

A döntőbiráskodást követő jegyzékváltás utján a tengelyhatalmak külügyminiszterei garantálják Románia és Magyarország nemzeti területének épségét és sérthetetlenségét, a döntőbirói itélet alapján.

A bucuresti román királyi kormány elfogadta ezt a garanciát.

A ROMÁN-NÉMET KISEBBSÉGI EGYEZMÉNY

Bécs, augusztus 31. A német távirati iroda jelenti, hogy a romániai német kisebbségre vonatkozó kérdésben Németország és Románia között pénteken egyezmény jött létré. Enne kértelmében Románia teljes jogegyenlőséget biztosit a németajku román állampolgároknak s kötelezte magát, hogy elősegiti a romániai németek sajátos német jellegü életét és fejlődését. Hasonló egyezmény jött létre Németország és Magyarország között is.

Bécs, augusztus 31. (Rador.) A döntőbirósági itélet nyilvánosságra hozatala után von Ribbentrop német és Ciano gróf olaszkülügyminiszter a külföldi sajtó képviselői előtt kijelentéseket tettek a döntőbiróságnak a jellegére és eredetére vonatkozólag.

ORSZ. SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

Az olasz sajtó a döntésről

Bukarest, augusztus 31. A bukaresti rádió a Stefani távirati iroda alábbi jelentését közli:

A bécsi értekezlet folyamán hullámzó volt a helyzet. Csütörtökön még az egyetlen lehetőségnek a döntés elhalasztása látszott és az, hogy nyitva hagyják a kaput a későbbi tárgyalásokra. Csütörtök este a magyar kormány hivatalosan közölte, hogy minden további nélkül elfogadja a maga részéről a tengelyhatalmak döntését. Ilyen módon a megbeszélések tuljutottak a holtponton és a kérdés nagyrészében már megoldottnak volt tekinthető. Pénteken reggel három óra tájban közölték Béccsel, hogy Románia is elfogadja a döntőbirósági határozatot. Ciano gróf és Ribbentrop külügyminiszterek, akik minden tekintetben alaposan áttanulmányozták az erdélyi kérdést, a két közvetlenül érdekelt kormány közlései alapján meghozhatták döntésüket. Az aláirás pénteken délután történt a Belvedere palota aranyszalónjában, ugyan azon az asztalon, amelyen a Magyarország és Csehszlovákia közötti döntőbirósági határozatot is aláirták. Az esemény a tengelyhatalmak jelentős diplomáciai sikerét jelentik.

A sezrződések reviziójának szükségességét Olaszország vetette fel és ez volt a Duce, valamint az olasz politika egyik fontos célkitüzése is. Római körök a román-magyar viszály mielőbbi megszüntetését óhajtotta. Hitler kancellár és a német diplomácia ugyancsak ebben az irányban tevékenykedett. Az előkészités hosszu munkáját végül siker koronázta. Az eredmény nagyrészben Ciano gróf és Ribbentrop munkája sikerének tulajdonitható. A két külügyminiszter az igazság és a való gyakorlatiasság szellemében megoldáshoz tudta vezetni a világháborut követő idők egyik legbonyolultabb kérdését, azon nehézségek ellenére, amelyek szinte legyőzhetetlennek látszottak. Magyarország jelentékeny területet kapott vissza és ennek jórészén egységes tömegben élnek a székelyek, Románia részére pedig a tengelyhatalmak kezességet vállaltak területének sérthetetlenségéért. A döntőbirósági itélet tehát nagy sikert jelent a tengelyhatalmaknak, fontos politikai eredményt Romániának és nagy területi engedményt Magyarországnak. Ezeket az eredményeket azért lehetett elérni, mert az angol-francia befolyás, amely hosszu ideig lehetetlenné tette a megbékélést az itteni államok között, mindörökre eltünt a Dunavidékről. Románia most már összes határkérdéseit véglegesen rendezte Szovjetoroszországgal és Magyarországgal, a Bugáriával szembeni kérdés megoldását pedig közelinek lehet tekinteni. A német-olasz sazvatosság teljes mértékben megerősitette és biztositotta Románia helyzetét.

A Corriere della Sera cimü olasz lap, amint a Stefani ügynökség nyomán a bucuresti rádió jelenti, a bécsi döntőbirósági határozatot szintén a tengelyhatalmak nagy sikerének méltatja, mivel a megoldás harc nélkül és az érdekelt felek általános hozzájárulásával történt. Az eredmény annál fontosabb, mert egyuttal az uj módszerek sikerét is jelenti. Ez a módszer a kisebb államok közvetlen megegyezése békés uton a nagyhatalmak segitségével, a tengelyhatalmak módszere Európa uj és jobb megszervezésében. A Giornale del Popolo megjegyzi, hogy a román-magyar kérdés rendezése véglegesen meghiusitja Churchillnek és munkatársainak játékát, akik zavart igyekeztek előidézni ezen a vidéken.

A Popolo di Roma vezércikkben foglalkozik a bécsi eseményekkel. A döntés — irja az olasz lap — ujabb bizonyitéka annak, hogy az olasz-német szövetség békében és háboruban egyaránt tökéletesen müködik. Különösen ki kell emelni azt a rendkivüli gyorsaságot, amellyel a tengelyhatalmak ezt a rendkivül bonyolult kérdést megoldották. Az erdélyi probléma megoldása egész Európát olyan nehézségektől szabaditotta meg, amely állandó zavarokra adhatott volna alkalmat.

Összehivták a magyar képviselőházat

Budapest, augusztus 31. A Magyar Távirati Iroda közli, hogy a magyar képviselőház szeptember 4-én, a jövő hét szerdáján déli tizenkét órakor ülést tart. Aképviselőház külügyi bizottsága ezt megelőzően szeptember 3-án, kedden délután öt órakor tart ülést.

Felhivás a lakossághoz!

A mély vivódások ezen óráiban nyomatékosan felhivjuk egész Szamostartomány lakosságát, hogy őrizze meg nyugalmát és tartózkodjék minden olyan ténykedéstől, amely felszabadithatná a szenvedélyek veszélyes hullámait.

Az állami, megyei és községi lakosság valamennyien helyükön állnak és biztositják a rendet, a nyugalmat, a polgárok életét és vagyonát.

Dr. CORIOLAN TATARU,
Szamostartomány királyi helytartója

A Magyar Népközösség felhivása

CLUJ, augusztus 31. *Szobmaton délben a Magyar Népközösség elnöke a következő felhivást intézte Kolozsvár magyarságához:*

MAGYAROK!

Németország és Olaszország 1940 augusztus 30-án Bécsben határozott sorsunkról. Ezt a határozatot II. Károly király elnöklete mellett a Koronatanács elfogadta.

A tengelyhatalmak döntését megnyugvással kell fogadnunk.

Adjuk bizonyitékát ebben a történelmi órában annak, hogy mi, magyarok mindenütt és minden körülmények között meg tudjuk őrizni azt a férfias fegyelmet és magyar méltóságérzést, amelyről minden-kor tanubizonyságot tettünk.

Legyünk bölcsen megértők azok iránt akiknek szintén otthona Erdély. Csak igy maradunk méltók Erdély földjéhez.

Szavunk egyaránt szól minden magyar testvérünkhöz. Minden testvérünkhöz azokhoz is, akik az uj magyar határokon kivül maradtak.

Lelki egységünket soha, semmi sem bonthatja meg.

BÁNFFY MIKLÓS
a Magyar Népközösség elnöke.

Egyidejüleg a Magyar Népközösség kolozsvári tagozata a következő kiáltványt intézte Kolozsvár város összpolgársághoz:

KOLOZSVÁR POLGÁRAI!

A Bécsben, 1940 augusztus 30-án hozott döntőbirósági határozat értelmében Kolozsvár városát visszacsatolták Magyarországhoz.

A kolozsvári Magyar Népközösség a jelenlegi helyi hatóságok vezetőivel egyetértve a magyar honvédség megérkezéséig a rend fenntartásában való együttmüködést határozta el.

Ezen közös megállapodás értelmében a tökéletes rend fenntartása és minden kilengés elkerülése céljából jelen

FELHIVÁST

intézzük Kolozsvár polgáraihoz:

Minden polgár őrizze meg nyugalmát, végezze megszokott napi munkáját és tartózkodjék minden olyan cselekedettől, amely esetleg jóvá nem tehető következményekkel járhat. Bárminemü rendbontás, vagy ennek kisérlete a legszigorubb megtorlást fogja maga után vonni.

Kolozsvár, 1940 augusztus.

A Kolozsvári Magyar Népközösség.

Dr. BARTHA IGNÁC sk. elnök. *MOLNÁR BÉLa sk. titkár.*

Az ellenszegülő afrikai gyarmatok ügye a francia miniszter-tanács előtt

Visszarendelték a kameruni, csádi és ujkaledoniai kormányzókat

Vichy, augusztus 31. A francia kormány tagjai pénteken minisztertanácsot tartottak. Laval francia miniszterelnök beszámolt azokról a megbeszélésekről, melyeket Párizsban a megszálló német hatóságokkal **folytatott. A minisztertanács** ezután a távolkeleti helyzettel, az afrikai francia gyarmatok kérdésével és Uj-Kaledónia ügyével foglalkozott, majd több fontos áthelyezést és rendelkezési állományba helyezést határozott el.

Genf, augusztus 31. A német távirati iroda vichyi jelentése szerint a francia kormány visszarendelte a kameruni, csádvidéki és ujkaledoniai kormányzót. Ez az intézkedés összefüggésben van azzal az angol mesterkedéssel, hogy ezeken a francia területeken zavargásokat s a francia kormány ellen felkelést idézzen elő, ugylátszik a visszahivott kormányzók nem állottak ellen elég erővel az angol törekvéseknek. Ugy tudják, hogy a Csád terület csatlakozott De Gaule tábornok londoni akciójához. A Csád terület az angol Szudán és a nyugatafrikai angol birtokok között fekszik.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T.

Palesztinai könyvek

hihetetlenül olcsó áron. Szépirodalmi, tankönyvek, tudományos és vallási tárgyu müvek. A palesztinai könyvpiac legujabb termékei. Szállitja:

Depozitul H. Jacob, Bucuresti, IV.,
Str. Profesor Petre Cumpănici 30.
Kérje azonnal ingyenes árjegyzékünket!